

Växjö Universitet

Institutionen för samhällsvetenskap

‘Hard eller soft power’ - när det gäller att främja demokrati och mänskliga rättigheter?

G3- uppsats i Statsvetenskap

VT 2008

Fredrik Aronson

19850605–0510

Handledare: Anne Haglund Morrissey

Abstract

The thesis investigates how two of the world's most powerful international actors, the US and the EU want to promote democracy and human rights. The aim is to compare how the US and the EU work in order to support a democratic development in the world. In order to fulfill the purpose of the thesis a qualitative text analysis was used. Since the aim is to compare the US and the EU I believe this method is beneficial. The questions that are being investigated are about the contributions the US and the EU give to e.g. Saudi Arabia and Russia and if the contributions are mainly characterized by 'hard or soft power'. The result showed that in general no conclusion can be drawn when it comes to the characteristics of the contributions. However, in the examples taken from the EU- Russian and the US- Saudi Arabian relationships the contributions are characterized by 'soft power'. The other relationships the thesis discusses are instead characterized by 'hard power'.

Keywords: The US, the EU, 'hard and soft power', democracy, human rights

Innehållsförteckning

Förkortningslista

1. Introduktion	1
2. Syfte	2
2.1 Frågeställningar	2
3. Disposition	3
3.1 Avgränsningar	3
4. `Soft och hard power´ - en teoretisk diskussion	4
4.1 `Hard Power´	4
4.2 `Soft Power´	6
4.3 Kritik mot `soft power´	8
4.4 Analysmodeller	9
4.5 Analysmodeller- förklaring	10
5. Material- och metodavsnitt	11
5.1 Kvalitativ textanalys	11
5.2 Material och källkritik	12
5.3 Idealtypsanalys	13
5.4 Allmänna nackdelar med kvalitativ textanalys som metod	13
5.5 Problem med nivåskattningar	14
6. Bakgrund- USA, EU och demokratibistånd	14
6.1 USA och demokratibistånd - bakgrund	14
6.2 EU och demokratibistånd - bakgrund	16

6.3 Olika sätt att främja demokrati och mänskliga rättigheter	17
7. Tidigare forskning	18
8. Resultatredovisning och analys	19
8.1 Kännetecknas USA:s bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter huvudsakligen av `hard eller soft power`?	19
8.2 Analys	21
8.3 Exempelfall: USA, Saudiarabien och Zimbabwe	22
8.4 Saudiarabien och USA	22
8.5 Zimbabwe och USA	23
8.6 Analys: USA, Saudiarabien och Zimbabwe	24
8.7 Kännetecknas EU:s bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter huvudsakligen av `hard eller soft power`?	25
8.8 Analys	27
8.9 Exempelfall: EU, Burma och Ryssland	28
8.10 EU och Burma	28
8.11 EU och Ryssland	29
8.12 Analys: EU, Burma och Ryssland	30
8.13 Tabell	31
8.14 Teckenförklaring tabell 8.1	31
9. Slutsatser	32
10. Referenser	33
10.1 Tryckta källor	33
10. 2 Internet källor	35

Förkortningslista

EU – Europeiska Unionen

EG- Europeiska Gemenskaperna

FSB- Federal Security Service of the Russian Federation

USA – United States of America

Zanu-PF – Zimbabwe African National Union- Patriotic Front

1. Inledning

For generations, American leaders have emphasized the promotion of democracy abroad as a key element of America's international role¹

The EU is guilty of inconsistency, since third countries are treated differently, even though their human rights (and democratic) records are similar. This is a familiar dilemma: considerations of human rights compete with political, security and commercial considerations in foreign policy-making and states ignore human rights violations in 'friendly' or 'important' countries²

Sedan George Walker Bush tillträdde som förenta staternas 43:e president den 20:e januari 2001 så menar många forskare och politiska kommentatorer att USA och "Europa"³ på olika sätt glidit ifrån varandra. Mycket av den konsensus som speglade den internationella politiken under det 1900-talets sista årtionde är borta.

Ett mycket vedertaget begrepp i detta sammanhang är den amerikanska statsvetaren Robert A. Kagans "Amerikaner är från Mars och Européer från Venus". Ett flertal forskare, inklusive just nämnde Kagan, menar att EU mer betonar den s.k. "mjuka makten" (soft power) medan USA mer lutar sig åt "hårda maktmedel" (hard power)⁴.

En annan amerikansk statsvetare Joseph S. Nye hävdar i sin bok *soft power – the means to success in world politics* att USA under den nuvarande administrationen har "glömt bort" den mjuka makten och att det är nödvändigt för dem att tänka om och vända om, i riktning mot den "mjuka" typ av makt igen.

Både EU och USA säger sig vilja främja en "demokratisk utveckling" över hela världen. Att försöka tydliggöra hur två av världens mest betydelsefulla och demokratiska internationella aktörer säger sig vilja agera för att sprida en "demokratisk utveckling" i världen är av största vikt. Det är just detta som denna uppsats har som mål att göra. Med vilka maktmedel vill egentligen EU och USA främja en "demokratisk utveckling" i omvärlden? Skiljer sig deras tillvägagångssätt? Denna uppsats tar sin utgångspunkt i tron att EU och USA tenderar vara av samma "skrot och korn", att de hellre använder sig av "soft power" mot aktörer (med brist på demokrati och mänskliga rättigheter) som kontrollerar t.ex. viktiga naturresurser medan fattiga "oviktiga" stater i världspolitikens utkant, där demokratin och de mänskliga

---

¹ Carothers 2003:3

² Smith 2001:193

³ Här i betydelsen av den europeiska unionen (EU.)

⁴ Hädanefter kommer endast termerna "soft" - och "hard" power att användas i uppsatsen.

rättigheterna är satta på undantag mer än ofta får se sig straffade av uppsatsens huvudaktörer med 'hard power'-metoder. Det finns en tro idag att USA är den stora skurken inom internationella relationer, att de går fram som en ångvält och inte bryr sig ett vitten om vad andra aktörer tycker och tänker, att de är så mycket starkare än alla andra. Mot detta brukar EU ställas. EU ses av många som en god kraft, där demokrati och mänskliga rättigheter står i fokus i förhållandet med tredje part, en aktör som är lyhörd och hänsynsfull. Som beskrivits på föregående sida, så är jag tveksam och har så alltid varit till att de båda aktörerna verkligen är så väsensskilda som många tror. Genom att använda mig av begreppen 'hard- och soft power' så ämnar jag påvisa att tron att aktörerna EU och USA skulle stå för något i stil med "good versus evil" inte är korrekt, utan att ett nytt tankesätt måste fram.

Demokratispridning är en viktig del i dagens utrikespolitik och alla medborgare i dessa båda internationella aktörer bör på ett klart och tydligt sätt få kunskap om hur och till vad deras skattepengar är tänkta att användas i relationer med tredje land.

2. Syfte

Jag ämnar att i denna uppsats undersöka hur två av världens mäktigaste internationella aktörer, USA och EU främjar demokrati och mänskliga rättigheter. Tidsperioden är från 2001 fram till idag. Syftet är att jämföra hur USA respektive EU vill gå tillväga för att understödja en demokratisk utveckling i världen för att kunna placera de bägge aktörerna i en makteoretisk kontext där begreppen 'soft och hard power' står i centrum.

2.1 Frågeställningar

För att kunna besvara mitt syfte kommer jag ställa fyra frågor till materialet:

- Kännetecknas USA: s bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter huvudsakligen av 'hard eller soft power'?
- Kännetecknas USA: s bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter gentemot Saudiarabien och Zimbabwe huvudsakligen av 'hard eller soft power'?
- Kännetecknas EU: s bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter huvudsakligen av 'hard eller soft power'?
- Kännetecknas EU:s bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter gentemot Ryssland och Burma huvudsakligen av 'hard eller soft power'?

3. Disposition

Uppsatsen är uppdelad i nio kapitel. Till en början introduceras uppsatsämnet och uppsatsens problemområde samt syfte och frågeställningar. Därefter följer teoridelen. Näst på tur avhandlas material och metod. Sedan presenteras den nödvändiga bakgrunden följt av tidigare forskning inom området. Till sist redovisas resultatet och en analysdel med avslutande slutsatser.

3.1 Avgränsningar

Uppsatsområdet är brett, materialet är omfattande, tiden är knapp, författarens kunnande har sina begränsningar och den finansiella situationen sätter sina gränser. Ni ser kära läsare, det finns många avgränsningar för denna uppsats. Men alla forskare måste börja någonstans. Jag har valt att fördjupa mig inom området demokratiframjande. Hur USA och EU främjar demokrati och mänskliga rättigheter i omvärlden? Den teoretiska kontexten kommer att vara 'hard och soft power'. Det gör att jag endast undersöker med vilken typ av makt som de båda aktörerna främst använder sig av för att främja demokrati och mänskliga rättigheter, inte någonting annat. Den mer invigde kanske undrar varför inte maktbegrepp som '*civilian, military och normative- power*' står att finna i uppsatsen. Frågan är helt klart berättigad och svaret kan delas upp i tre delar; 1. Kommunikationsmiss mellan elev och handledare. 2. Tidsbrist, pga. Krävande utlandsstudier 3. Materialbrist, en stor del av uppsatsen är skriven under författarens studietid vid ett tyskt universitet som framför allt inriktar sig på vad de kallar "*kulturwissenschaft*"⁵ och humaniora i allmänhet. Universitetets utbud av statsvetenskaplig litteratur var därför minst sagt begränsad.

Uppsatsen kommer inte att avhandla begrepp som demokrati och makt, två statsvetenskapliga begrepp som är så vittomfattande till sin natur att det på kandidatnivå snudd på kan ses som akademiskt självmord att försöka ge klarhet i. Författaren vill också förtydliga varför tidsperioden 2001 fram till idag har valts. Denna tidsperiod grundar sig på en anledning, att det sedan den nuvarande amerikanska administrationens tillträde i januari 2001 finns en uppfattning att de ses som "hårda" och inte tvekar att sätt in 'hard power- instrument' i förhållande med tredje part.

Det blir en rent beskrivande uppsats där det positivistiska idealet att vara helt neutral till sitt ämne i fråga, är helt centralt.

---

⁵ (sv.)Kulturvetenskap

Den ideala forskningsidén hade varit att göra en kvantitativ innehållsanalys på de bägge aktörernas mest centrala strategidokument för att sedan jämföra det man får ut ur dem med verkligheten. Denna verklighet skulle kunna vara alla stora konflikthärdar under ett år eller varför inte de stater som räknas till de allra mest odemokratiska i världen. Vad gör aktörerna för att främja demokrati och mänskliga rättigheter hos dem som bäst behöver det?

4. `Soft och hard power´ - en teoretisk diskussion

I detta avsnitt kommer uppsatsens teoretiska ramverk att avhandlas ingående. Detta ramverk består av dels av ovannämnde Joseph S Nyes begrepp `soft power´ och dels av `hard power´. De båda begreppen kommer att avhandlas var för sig då det ger en klara bild av denna tämligen komplexa teori. Den teoretiska diskussionen avrundas med en redogörelse för den vanligaste kritiken som `soft power´ brukar få. Vad som av utrymmesskäl inte kommer att tas upp i uppsatsen är den begränsning som `soft power´ har.⁶

4.1 `Hard Power´

`Hard power´ är ett mycket vedertaget begrepp inom internationella relationer. Det är starkt förknippat med den realistiska skolan.

Den realistiska skolan består inte bara av en gren utan av flera olika, så för att underlätta en översikt av `hard power´ och realismen så har jag valt att fokusera på vad *Dunne & Schmidt* benämner som kärnan i alla realismens grenar. Det som sammanbinder de alla är vad dessa författare kallar de tre s: en: *statism, survival och self-help*.⁷

---

⁶ Rekommenderad läsning för den läsare som ville fördjupa sig inom detta område är Nye 2004:15–18.

⁷ Dunne & Schmidt i Bayliss & Smith (red.) 2006:176

Statism: Begreppet *statism* är tudelat; dels att staten är den viktigaste aktören inom internationella relationer och att alla andra har mindre betydelse samt att statlig suveränitet visar på existensen av ett självständigt politiskt samhälle, ett samhälle som har juridisk bestämmanderätt över sitt territorium.⁸

Survival: Detta är det primära målet för alla stater. Alla andra politiska mål kommer i andra hand.⁹

Self-help: Med detta begrepp menar *Dunne & Schmidt* att staten står ensam i sin kamp för överlevnad. Staten kan inte sätta sin tilltro till att någon annan stat eller institution skall skynda till undsättning om statens existens är under hot.¹⁰

Dessa tre begrepp står att återfinna hos alla realister, från *Thyklides* till *Kenneth Waltz* och *John J. Mearsheimer*. Den realistiska skolan anser att världen är brutal plats där stater strävar efter att ha få mycket makt som möjligt på varandras bekostnad. En värld där genuin fred råder och där stater inte strävar efter makt är enligt realismen ej sannolik.¹¹

Just *Mearsheimers* typ av realism, s.k. *offensive realism* fokuserar på den militära delen av 'hard power', där staten (han ser andra aktörer än stater som sekundära) gör bäst att lägga sin kraft på den militära makten för att säkerställa sin säkerhet och överlevnad.¹² Han fokuserar nästan helt på den militära delen av 'hard power', då han identifierar två typer av makt(*powers*) som stater besitter; så kallad latent och militär makt. Med latent makt avses de socio- ekonomiska beståndsdelar som krävs för att bygga upp den militära makt som *Mearsheimers* s.k. *offensiv realism* förespråkar. Dessa beståndsdelar kan vara goda finanser, stor befolkning och utvecklad teknologi. Beståndsdelarna i militär makt är enligt *Mearsheimer; the size and strength of a state's army and its supporting air and naval forces*¹³

---

⁸ Dunne & Schmidt i Bayliss & Smith (eds.) 2006:176

⁹ Dunne & Schmidt i Bayliss & Smith (eds.) 2006:176

¹⁰ Dunne & Schmidt i Bayliss & Smith (eds.) 2006:176

¹¹ *Mearsheimer i International Security, Vol. 19, No. 3, (Winter, 1994-1995), sid.5-49*

¹² Layne i Brown, Coté jr, Lynn-Jones & Miller(eds.) 2000:106

¹³ Mearsheimer 2001:56

‘Hard power’ anses vara mer greppbart än ‘soft power’ och inkluderar två olika typer av makt, nämligen militär och ekonomisk¹⁴. Militär och ekonomisk makt bildar alltså tillsammans ‘hard power’. En utövare av ‘hard power’ kan antingen använda sig s.k. av morötter och/ eller piskor.

Militär makt kan vara användandet av våld eller hot om våld för att få igenom sina intressen. Ekonomisk makt vilar på åtgärder som sanktioner och betalningar. Aktören nyttjar helt enkelt sina ekonomiska muskler för att främja sina intressen.

Med morötter menas att aktör A lockar aktör B med mutor eller dylikt för att få aktör B att göra som A vill. Exempel på piskor är medel som ekonomiska sanktioner eller hot om våld.

4.2 ‘Soft power’

“Sometimes you can get the outcomes you want without tangible threats or payoffs.”¹⁵

En aktör kan få det resultat som den vill tack vare att andra aktörer t.ex. beundrar dess kultur, öppenhet, politiska värderingar eller varför inte aktörens rikedom. Aktörens goda egenskaper kan då göra att andra aktörer är beredd att följa denna aktör. Inom ett område som internationella relationer är det viktigt att kunna påverka den världspolitiska agendan och attrahera andra inom världspolitiken på andra sätt än genom att tvinga dem till lydnad med hjälp av militära eller ekonomiska medel. Det är här begreppet ‘soft power’ kommer in. Enligt Nye vilar en aktörs ‘soft power’ huvudsakligen på tre resurser¹⁶:

Kultur

En aktörs kultur kan delas upp i finkultur och populärkultur.¹⁷ Nye menar att aktörer med värderingar och inskränkt kultur är mindre benägna än andra en att producera ‘soft power’. Som motsats nämner han USA, som enligt Nye tjänar oerhört mycket på sin, vad han kallar, universella kultur. Detta menar Nye skall inte tolkas så enkelt som om *Coke and Big Macs do not necessarily attract people in the Islamic world to love the United States.*¹⁸ Utan Nye är noga med att påpeka att dessa tre tillgångars eventuella effektivitet i hög grad beror på situationens kontext.

---

¹⁴ McCormick 2007:14-15 samt Hill & Smith 2005:402

¹⁵ Nye 2004:5

¹⁶ Nye 2004:11

¹⁷ Uppsatsförfattarens översättning

¹⁸ Nye 2004:12

Det är inte bara USA som har en kultur som genererar 'soft power'. De europeiska staterna tillsammans ligger inte långt efter enligt Nye. Själva EU tjänar som en magnet för 'soft power'. *The idea that war is now unthinkable among countries that fought bitterly for centuries, and that Europe has become an island of peace and prosperity creates a positive image in much of the world.*¹⁹ Vidare så har stater som Frankrike, Storbritannien och Spanien själva t.ex. konst, litteratur och mat som länge har tjänat som starka globala magneter.²⁰

Politiska värderingar

Aktörers värderingar hemmavid kan vara en annan källa till 'soft power'. Det krävs dock mer än stora ord om t.ex. demokrati och mänskliga rättigheter för att aktörens värderingar skall ses som positiva av andra. Nye betonar vikten för aktörer att undvika skillnader i sin implementering av sina politiska värderingar inom aktörens egna gränser och utanför. Han menar att en aktör som uppfattas som hypokritisk i sitt agerande har mindre chans att attrahera andra aktörer och därmed svårt att få hjälp av andra för att uppnå sina mål.

Även om en aktörs politiska värderingar uttrycks helt konsekvens och med bästa avsikt, kan de verka på ett motsatt sätt, som avskräckande för andra aktörer. Värden som individualism, frihet och tolerans ses som rent avskyvärda för en del människor som t.ex. religiösa extremister.²¹

Utrikespolitiken

Alla aktörer har egna intressen som de vill främja i sina relationer med andra. Det som varierar är hur brett alternativt smalt som aktörens intressen definieras samt på vilket sätt som intressena genomdrivs. Låt mig återigen påminna om att 'soft power' handlar om; *mobilizing cooperation from others without threats or payments*²² Det är således av största betydelse hur en aktör formulerar sina intressen. En aktör, vars intressen är långsiktiga och brett definierade tenderar att lättare attrahera andra aktörer till att själva vilja uppnå samma mål. Sist men inte minst betonar Nye att samarbete mellan olika aktörer som har en gemensam värdegrund skapar bättre möjligheter att generera 'soft power'. Som exempel nämner han Marshallplanen som hjälpte till med återuppbyggnaden av Europa efter andra världskriget.

---

¹⁹ Nye 2004:75

²⁰ Nye 2004: 77

²¹ Nye 2004:55

²² Nye 2004:60

En av anledningarna till att den blev så lyckad vara att Européerna delade samma kultur och värderingar som USA.²³

4.3 Kritik mot `soft power`

*"Soft power is still power, and it can still make enemies."*²⁴

Allt sedan Joseph S. Nye lanserade sitt begrepp `soft power` i början 1990-talet har det höjts kritiska röster mot begreppet. Kritiken har till övervägande del kommit från amerikanskt håll. De s.k. neokonservativa är ett exempel. En av dessa s.k. neokonservativa är den amerikanska statsvetaren Robert Kagan. Han tillhör den realistiska skolan inom internationella relationer. Realister porträtterar världen som anarkisk, det vill säga utan någon övergripande internationell auktoritet. Vidare så sätter de statens makt och säkerhet i främsta rummet (andra aktörer som t.ex. EU spelar enligt dem inte någon avgörande roll). De definierar makt som militär styrka, något som är en central del i `hard power` och tvärtemot `soft power`. ²⁵

En annan av kritikerna är den Litauenfödde statsvetaren och publicisten Josef Joffe. I essän *the perils of soft power* från 2006 argumenterar han för att en ökande användning av `soft power` i USA:s fall inte alls behöver vara något gott. Han tar den amerikanska kulturen som exempel. Över hela världen konsumerar människor amerikansk kultur i olika former. Det kan vara allt från att äta på Mcdonald's till att bära kepsar med logotyp för amerikanska idrottslag. Detta menar Joffe likt Nye, betyder inte att dessa människor behöver hysa någon tillgivenhet för USA i allmänhet. Denna tes ges det åtskilliga exempel på i essän.

Enligt Joffe finns det även en mörk sida av `soft power`, begreppet är inte något gott i sig. Han hävdar att om en aktörs `soft power` har en dominerande ställning (i hans essä USA) så kan det leda till en motvilja istället för en dragningskraft gentemot aktören ifråga. Joffe menar att `soft power` ju fortfarande är en typ av `power` och därför ändå kan skapa fiender. Vidare skriver Joffe om en liknelse mellan `soft power` och `hard power`. Han menar att likväl som för mycket `hard power` inte framkallar underkastelse utan motstånd, blir detta också följden av stor `soft power`; *great soft power does not bend hearts; it twists minds in resentment and rage.*²⁶

---

²³ Rothzén 2007:4

²⁴ <http://www.hoover.org/publications/digest/4634921.html>

²⁵ Gustavsson & Tallberg, Internationella relationer 2006

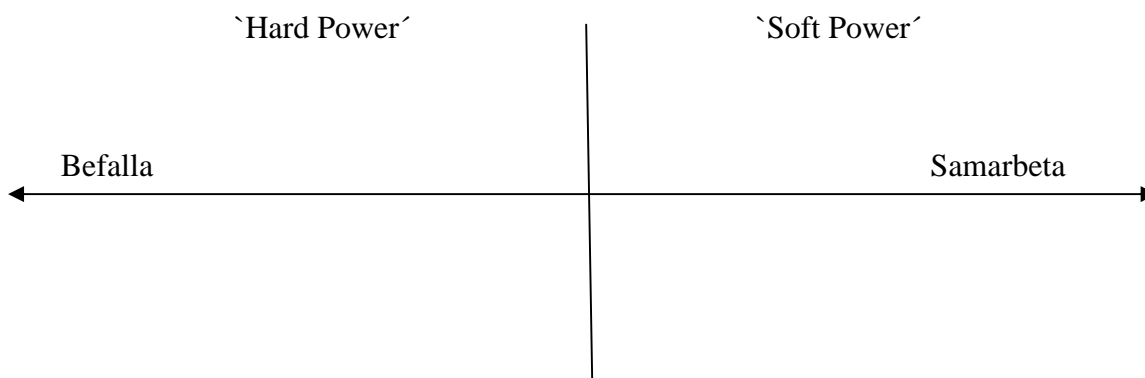
²⁶ <http://www.hoover.org/publications/digest/4634921.html>

4.4 Analysmodeller

1.

Typ av makt	Beteende	Primär spridning	Regeringspolitik
Hard Power (militär & ek. makt)	Militärt och ek. tvång Avskräckning Skydd Ekonomiska morötter	Hot Våld Betaling Sanktioner	Tvångsdiplomati Krig Allianser Bistånd Mutor Sanktioner
Soft Power	Attraktionskraft Agenda-sättande	Värden Kultur Politik Institutioner	Offentlig diplomati Bilateral och multilateral diplomati

2.

4.5 Analysmodeller – förklaring

Uppsatsens analysmodeller har konstruerats utifrån de nästintill identiska modeller som finns att hämta i Joseph S. Nyes bok *Soft power – the means to success in world politics*.²⁷

Analysmodellerna är till för att sätta uppsatsens ämne i ett vetenskapligt sammanhang. Den översta modellen visar vilka typer av beteenden och instrument som är typiska för antingen 'soft eller hard power'. Det är dessa termer, eller tecken på dessa termer som utgör operationaliseringen av den teoretiska delen i uppsatsen. Modell nummer etts syfte är att på ett klart och tydligt sätt visa för eventuella läsare vad som kännetecknar 'hard och soft power'.

Den andra visar skillnaderna mellan de båda begreppen utlagd på en rät linje. I uppsatsens slutsats, då frågeställningarna har besvarats, kommer uppsatsen båda aktörer att placeras utefter denna räta linje.

Inom politik på internationell nivå kommer de resurser som producerar 'soft power' till stor del från de värden som en stat eller annan aktör uttrycker genom antingen: sin specifika kultur, från exempel som sätts genom interna principer och politiska beslut, eller från hur aktören behandlar andra aktörer.

När en internationell aktör kan skapa sig en maktposition som ter sig legitim i omvärldens ögon är chansen större att de möter mindre motstånd från andra när de önskar genomföra sina mål. Vidare, om en aktörs kultur och ideologi är attraktiv är andra aktörer mer villiga att följa efter. Om en aktör har möjligheterna och kapaciteten att forma internationella regelverk som överensstämmer med ens intressen och värden så är det större chans att dess handlingar blir ännu mer legitima i andras ögon. Även det omvända – att aktören kan använda institutioner och andra kanaler att förminska andra aktörers inflytande på ett sätt som aktören i fråga vill så är det att föredra. Det är detta som 'soft power' handlar om.

Förespråkare för 'hard power' ser militära och ekonomiska medel som de viktigaste verktygen för att skydda en aktör. Det viktigaste är aktörens överlevnad i en anarkisk värld, inte tillvägagångssättet.

---

²⁷ Se Nye 2004: 8 & 31

5. Material- och Metodavsnitt

I det här avsnittet avhandlas, först uppsatsens metodologiska utgångspunkt och de för- och nackdelar som finns med denna. Därefter diskuteras vilket material som jag skall använda mig av samt vikten av källkritik. Sist men inte minst redogörs för uppsatsens design.

5.1 Kvalitativ textanalys

Uppsatsen kommer att genomföras som en kvalitativ textanalys med en jämförande design²⁸. Kvalitativ textanalys går ut på att ta fram det som forskaren själv anser väsentligt i materialet. Det handlar översiktligt om, att helt enkelt att läsa igenom materialet, ställa frågor till det, för att sedan se om texten eller en själv kan besvara dem. För kvalitativa textanalyser urskiljer *Metodpraktikan* två typer av frågeställningar. Den ena används för att kritiskt granska texters innehåll, medan den andra (och den inriktning som denna uppsats har) handlar om att systematisera texters innehåll. Systematiserade textanalyser är en typ av beskrivande analyser och den typ som denna uppsats har kallas klassificerande.²⁹ I klassificerande textanalyser handlar det om att placera tankeinnehållet under en lämplig sammanfattande rubrik.³⁰ I denna typ analys, som använder sig av klassificerande textanalytiska frågeställningar, kan en forskare använda sig av antingen s.k. klassindelade analyser eller som i detta fall av s.k. idealtypiska analyser. (se nedan)

Min avsikt är att undersöka om USA:s respektive EU:s främjande av demokrati och mänskliga rättigheter i omvärlden främst kännetecknas av 'hard eller soft power'. Syftet med min metod är att jämföra för att beskriva³¹. Uppsatsens metod är utmärkt i detta fall, då jag är intresserad av att undersöka gradskillnader mellan de båda aktörerna.³² Uppsatsens frågeställningar är typiska för den typ av klassificerande kvalitativa textanalyser som jag avser genomföra och ger uppsatsen en tydlig "röd tråd" från syftet ned till frågeställningar och metod.³³ Vidare är denna typ av textanalys en utmärkt metod för mitt syfte.

---

²⁸ Väl medveten om att "kärt barn har många namn" så har jag bestämt mig för att använda mig av *Metopraktikans* benämning, på termen i fråga.

²⁹ Esaiasson m.fl. 2007:237-238

³⁰ Esaiasson m.fl. 2007:238

³¹ Esaiasson m.fl. 2007:153 ff.

³² Esaiasson m.fl.2007:158

³³ Esaiasson m.fl. 2007:238-239

5.2 Material och källkritik

Som material kommer både primära källor i form av officiella handlingar och uttalanden från USA och EU att genomgå samt sekundära källor i form av litteratur författade av ett flertal forskare med mångårig erfarenhet inom det givna området. Just blandningen av primära och sekundära källor bör ses som en styrka då det inte alltid är möjligt att utröna om de ofta högtravande formuleringarna i de officiella dokumenten stämmer överens med hur det verkligen ser ut. Inom området USA och EU, 'soft- och- hard power' samt demokrati och mänskliga rättigheter finns en diger mängd material vilket, givet den korta tid samt brist på finansiering som föreligger (t.ex. har författaren sett nyutkomna böcker från USA och Nederländerna som jag skulle velat använda), tyvärr kräver ett urval. Detta gör givetvis att risken för att något väsentligt missas alltid är närvarande. En medvetenhet om risken att missa något väsentligt är av stor betydelse vid urvalet av material.³⁴

De två enskilt största nackdelarna med både mitt primära och sekundära material är att det främst är författat av dels byråkrater och politiker samt forskare från den utvecklade delen av världen. Detta kan göra att uppsatsens validitet och reliabilitet kan påverkas på ett negativt sätt. När det gäller officiella handlingar från USA och EU är det i USA:s fall officiella uttalanden och rapporter från det amerikanska utrikesdepartementet rörande situationen för demokrati och mänskliga rättigheter i en stat som använts. I EU:s fall har jag t.ex. använt mig av information från deras webbplats³⁵, där allt från listor på sanktioner gentemot andra aktörer och EU:s relationer med dessa finns samlade. Den del av EU:s webbplats som tillhandahåller information om relationen EU - Ryssland bör också nämnas. För att lösa dilemman gällande validitet och reliabilitet, har jag i möjligaste mån försökt verifiera ett påstående med en annan källa samt varit på min vakt och hela tiden använt mig av ett kritiskt förhållningssätt till samtliga källor, för att på så sätt kontrollera dess, oberoende och tendens³⁶.

---

³⁴ Esaiasson m.fl. 2007:251

³⁵ www.europa.eu

³⁶ Esaiasson m.fl. 2007:313 ff.

5.3 Idealtypsanalys

Som nämns ovan är denna typ av textanalys utmärkt för att försöka karaktärisera det aktuella fenomenets utmärkande egenskaper.³⁷ I denna uppsats är idealtyperna ett analysinstrument i sig. Analysinstrumenten - begreppen 'soft och hard power' jämförs med verkligheten, dvs. hur USA och EU bedriver sitt demokratifrämjande gentemot andra stater för att se i vilken utsträckning den verkliga politiken liknar idealtyperna. *Metodpraktikan* skriver att det i sammanhang som detta ofta är väldigt gångbart att använda sig av två motpoler som idealtyper. Detta är något som jag har tagit fasta på i uppsatsen då begreppen 'hard och soft power' absolut kan ses som två polära idealtyper. Vidare rekommenderas att det två motpolerna placeras på en tänkt linje med en frågeställning som undrar var någonstans det som man avser mäta hamnar.³⁸ Även detta råd har följts.

5.4 Allmänna nackdelar med kvalitativ textanalys som metod

Kvalitativ textanalys brukar av naturliga orsaker få en hel del kritik från, främst anhängare kvantitativa metoder. Alan Bryman har delat upp den vanligaste kritiken i fyra delar:³⁹

- Kvalitativ forskning är alldeles för subjektiv
- Svårigheter att replikera en undersökning
- Problem med generalisering
- Bristande transparens

---

³⁷ Esaiasson m.fl. 2007:158

³⁸ Esaiasson m.fl. 2007:160

³⁹ Bryman 2002:269 ff.

5.5 Problem med nivåskattningar

Vid klassificerande analyser som denna finns ofta ständiga problem med den s.k. nivåskattningen. Vad är egentligen skillnaden mellan mycket och lite eller 'soft och hard power' t.ex.? De problem med nivåskattning, som stötts på under uppsatsens gång har efter bästa förmåga lösts med hjälp av en metod som kallas 'referenspunkts- strategin'. Den går i korthet ut på att välja empiriska jämförelsepunkter som redan genomgått en offentlig dom och som står för något som är allmänt accepterat.⁴⁰ Problemet med nivåskattningar är författaren väldigt medveten om, men anser sig på denna front ha täckning av just en bred enighet inom både forskarvärlden och den politiska världen om vad som egentligen är 'soft och hard power'.

6. Bakgrund- USA, EU och demokratibistånd

För att läsaren skall få en förståelse för uppsatsens syfte samt en förförståelse av uppsatsområdet, krävs det att vissa begrepp tydliggörs samt att en kort historisk översikt av USA:s respektive EG/EU:s demokratibistånd att avhandlas⁴¹. Det kommer att finnas en separat del för de båda aktörerna. Detta på grund av två orsaker: USA:s längre historia, dels som utrikespolitisk aktör i allmänhet men även specifikt inom området demokratibistånd. Den andra orsaken är rent pedagogiskt då avsnittet helt enkelt blir lättare att läsa.

6.1 USA och demokratibistånd – Bakgrund

Allt sedan USA fick sin självständighet från Storbritannien genom freden i Paris 1783 har man från landets sida närt förhoppningar att deras framgång skulle tjäna som exempel för andra.⁴² Ambitionen att sprida demokrati började i efterdyningarna av det spansk-amerikanska kriget 1898 då amerikanerna gjorde försök att upprätta demokratiska valsystem på de nyligen erövrade öarna i Västindien och på Filippinerna⁴³. Liberala amerikaner motiverade erövringarna som gjorts med att landet frigjort Kubaner och filippiner från ett grymt spanskt kolonialt förtryck.

---

⁴⁰ Esaiasson m.fl.2007:169

⁴¹ För den mer vetgirige läsaren kan författaren tipsa om *Aiding democracy abroad- the learning curve* av Thomas Carothers samt *Ethics and foreign policy* av Karen E Smith och Margot Light

⁴² Light 2001:76

⁴³ Carothers 2003:19

Detta argument kan tyckas vara cyniskt men ack så viktigt då det tjänade som en legitim förklaring i allmänhetens ögon.⁴⁴ Inblandningen i andra latinamerikanska stater (med den officiella anledningen att främja demokrati) fortsatte, under åren 1912-1932 intervenerade USA inte mindre än 40 gånger på platser som Dominikanska republiken, Panama och Nicaragua för ”skydda” sina ekonomiska och strategiska intressen.⁴⁵

En ny fas kom i och med andra världskrigets slut då landet lade ned stora summor på att hjälpa till att bygga upp och demokratisera det krigsraserade Europa samt det besegrade Tyskland och Japan.

På 1950-talet började bistånd till vad som med nutida språkbruk brukar betecknas som utvecklingsländer bli en allt viktigare del av den amerikanska utrikespolitiken. Här stod dock inte demokratibistånd högt på dagordningen då det s.k. ’kalla kriget’ kom emellan och ändrade fokus från demokrati till ’anti-kommunism’. Med Margot Lights ord: *The defence of the free world justified supporting authoritarian regimes, it seemed, as long as they declared that they opposed communism*⁴⁶

Denna politik var den förhärskande mot utvecklingsländerna genom hela det ’kalla kriget. (Det ’kalla krigets’ två huvudrollsinnnehavare lade olika innebörd i begreppet demokrati något som ledde till urvattning av begreppet i sig.)

Nya möjligheter öppnade sig i och med Berlinmurens fall 1989 och Sovjetunionens upplösning två år senare. Att ge bistånd för en demokratisk utveckling i omvärlden blev snart av största intressen för amerikanska politiker.⁴⁷ Slutet på det ’kalla kriget’ möjliggjorde en ny vår för demokratibistånd. *Officials in both the Bush and Clinton administrations declared that with the cold war now history, America’s ideals and interests were no longer divided*⁴⁸

I själva verket har det amerikanska intresset för att främja demokrati endast ökat där amerikanska intressen inte ansetts kollidera med en demokratisk utveckling. Detta gäller främst Mellanöstern där man fortfarande stödjer auktoritära regimer som kontrollerar stora oljetillgångar.

---

⁴⁴ Callahan 2004:84

⁴⁵ Light 2001:76 och Carothers 2003:19

⁴⁶ Light 2001:77

⁴⁷ Carothers 2003:40

⁴⁸ Carothers 2003:45

För att summera denna korta översikt citerar jag ånyo Thomas Carothers: *Democracy promotion has become a more regular, accepted element of U.S. policy that in previous decades, engendering greater democracy aid, but democracy is hardly an interest that trumps all others*⁴⁹

6.2 EU och demokratibistånd – bakgrund

*Det är lite oklart när man kan säga att EU började ägna sig åt att befrämja demokrati. EU kan betraktas som ett demokratiprojekt i sig. Att bygga upp ett demokratiskt Europa var ett av de grundläggande motiven bakom Romfördragets tillkomst.*⁵⁰

Precis som citatet ovan säger så råder det delade meningar om när den Europeiska unionen (EU) egentligen började med att främja demokratibistånd. Åsa Lundgren sätter starten till det dåvarande Europeiska Gemenskaperna⁵¹ stöd för en demokratisk utveckling i de sydeuropeiska militärdiktaturerna Spanien, Portugal och Grekland på 1970-talet medan Karen E. Smith talar om slutet av 1980-talet som start då de östeuropeiska diktaturerna började rämna. Skillnaden mellan det stöd som gavs för en demokratisering i de sydeuropeiska militärdiktaturerna och dagens demokratifrämjande inom EU är att stödet nu bedrivs genom utarbetade program och på en kontinuerlig basis. Innan bedrevs det mer *ad hoc*.⁵² Att främja demokrati och mänskliga rättigheter har starkt stöd i EU:s lagtexter.⁵³

Likt USA:s vilja att främja demokratibistånd (se avdelning) så är EU inte särskilt konsekventa i sitt handlande i denna fråga. Vissa regimer, som allmänt ses som odemokratiska undviker EU:s kritik och utsätts inte för sanktioner medan andra (och då särskilt Afrikanska stater söder om Sahara) oftare påtvingas sanktioner och andra s.k. negativa åtgärder.

---

⁴⁹ Carothers 2003:45

⁵⁰ Lundgren 1998:16

⁵¹ EG

⁵² Lundgren 1998:17 samt Smith 2003:122

⁵³ http://ec.europa.eu/external_relations/human_rights/eu_election_ass_observ/index.htm

6.3 Olika sätt att främja demokrati och mänskliga rättigheter

EU använder sig av en rad instrument för att främja demokrati och mänskliga rättigheter i omvärlden. Olika forskare har gjort olika uppdelningar men de är tämligen lika i sak fast de t.ex. inte alltid benämns vid samma namn eller alternativt att en viss kategori bakas in i en annan. Här presenteras tre exempel.

EU själva gör följande uppdelning⁵⁴:

- Klausul för mänskliga rättigheter
- Stöd och övervakning av allmänna val
- Sanktioner och restriktiva åtgärder
- EIDHR(European Initiative for Democracy and Human Rights)
- Särskilda sändebud

Karen E Smith har en annorlunda uppdelning(dock med samma innehåll)⁵⁵:

- Politisk konditionalitet
- Diplomatiska instrument
- Demokratibistånd och bistånd för mänskliga rättigheter

Den norske professorn Janne Haaland Matlary tecknar en tredje uppdelning⁵⁶:

- Rättsliga instrument
- Villkorlighet i biståndsprogram och i handelsavtal
- Fruset medlemskap och samarbetsavtal
- Offentlig diplomati
- Sanktioner

När det gäller USA:s verktyg så är de likvärdiga, Thomas Carothers benämner dessa verktyg som diplomatiska och ekonomiska verktyg. Det finns dock ett vitalt undantag – militära medel.

Som Carothers skriver så är dessa militära interventioner officiellt motiverade med en demokratisk retorik men att det egentligen ligger andra orsaker (säkerhetspolitiska och/ eller ekonomiska) bakom.⁵⁷

---

⁵⁴ <http://www.eurunion.org/News/eunewsletters/EUFocus/2006/EUFocus-HumanRts.pdf>

⁵⁵ Smith 2003:110–115 samt 134-140

⁵⁶ Haaland Matlary 2004:143–144

7. Tidigare forskning

Inom uppsatsens område - hur demokrati främjas finns en mängd olika forskning. Olika forskare har givetvis också olika inriktningar och därmed även slutsatser. Lite grovhugget kan de dock delas upp i följande tre grupper:

USA:s intresse för att främja demokrati är selektivt och används bara när det anses passa deras intressen. I vad de anser vara strategiskt viktiga stater föredrar de hellre ett odemokratiskt status quo än risken att få en demokratiskt vald regering som är fientligt inställd till USA. EU är inte särskilt mycket bättre utan agerar på samma vis. Det är betydligt enklare att hålla eventuell kritik på en låg nivå gentemot odemokratiska stater som besitter stora resurser inom t.ex. olja och naturgas än fattiga, internationellt sett perifera stater utan intressanta naturresurser eller strategiska lägen. De bägge aktörerna talar om vikten av demokrati och mänskliga rättigheter men det är ofta skillnad på retorik och praktik. Detta synsätt omfattas av Karen E Smith, Thomas Carothers, Adrian Hyde- Price samt Emma Casserlov och Emilia Perna.

I den andra kategorin av forskare, främst personifierad av Robert Kagan, återfinns åsikter liknade de som återfinns under punkt nummer tre (se nästa sid.) USA är en stormakt och agerar som stormakter gör, nämligen sätter sina egna intressen först. Eftersom de är en stormakt så behöver man inte bekymra sig om vad andra aktörer tycker om deras agerande. Vidare så har det alltid varit en skillnad mellan USA och EU i utrikespolitiska värderingar. När de europeiska stormakternas inflytande var som störst under 17- och -1800-talen så använde de sig av samma stormaktspolitik som USA gör idag. Sedan slutet av första världskriget har styrkeförhållandena och värderingarna gradvis ändrat ägare. Aktörerna har bytt plats helt enkelt. Skillnaderna mellan aktörerna förtäcktes av 'det kalla kriget' men kom upp till ytan igen efter det att det sovjetiska hotet mot Europa (och därmed nödvändigheten av amerikanskt skydd) försvunnit.⁵⁸

I en annan, liknande kategori finns John McCormick som visserligen anser att USA och EU är olika men inte att det inte alltid har varit så. De har gradvis glidit ifrån varandra och det blev tydligt först efter det s.k. 'kalla krigets' slut att aktörerna gått åt olika håll. Vidare hävdar McCormick att det finns typiska kännetecken för amerikanska respektive europeiska värden,

---

⁵⁷ Carothers 2003:6

⁵⁸ Kagan 2003

där européer generellt sätt mer omhuldar 'soft power' medan USA mer tenderar att luta åt 'hard power'.⁵⁹

8. Resultatredovisning och Analys

I detta avsnitt kommer de två frågeställningarna att besvaras tillsammans med de totalt fyra exempelfallen, två för varje aktör. De kommer sedan att knytas ihop med uppsatsens analysmodell. Jag kommer att använda mig av en s.k. systematisk disposition (även kallad tematisk). En sådan typ av disposition innebär att uppsatsförfattaren ska följa uppsatsens frågeställningar och varje frågeställning får ett eget kapitel. Jag har även valt baka samman analysen i resultatredovisningen mest p.g.a. att det känns mest logiskt att göra så. Alternativet, att särskilja på resultatredovisning och analys tror jag bara skulle förvirra läsare. Dessutom så är det författarens uppfattning att en sammanbakning av resultatredovisning och analys ger en "bättre rytm" i uppsatsen och gör så att den inte blir lika tungrodd.

8.1 Kännetecknas USA:s bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter huvudsakligen av 'hard eller soft power'?

På denna fråga finns egentligen inget enkelt svar. Den vanligaste slutsatsen är något i stil med "det beror på". En del forskare ser grundläggande skillnader i agerande mellan USA och EU, där USA mer lutar sig åt 'hard power' än vad EU gör.⁶⁰ Andra som Karen E Smith ser de båda som lika inkonsekventa i sitt agerande för demokrati och mänskliga rättigheter.

Vad som dock är tydligt är USA:s dubbelmoral. I deras *National Security Strategy 2006* fördömer de t.ex. bristen på demokrati i Iran medan de berömmar det auktoritära Saudiarabien för demokratiska framsteg.⁶¹ 'Hard power', i sin extrema form - militärt våld, har använts många gånger av amerikanska administrationer genom åren. Detta gäller även för den nuvarande (som ju uppsatsen handlar om).

Exempel på amerikansk användning av militärt våld under demokratiska förevändningar under åren 2001-2007 är fall som Irak och Afghanistan.⁶²

---

⁵⁹ McCormick 2007:166-167

⁶⁰ t.ex. John McCormick

⁶¹ Lieven & Hulsman 2006:54

⁶² <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/crs/rl30172.htm>

Det är dock svårt att avgöra när det är demokratiaspekten som är avgörande, något som t.ex. Thomas Carothers skriver: *In extreme circumstances, the United States may even employ military means to promote democracy, interventions to overthrow a dictatorship and install or re-install an elected government – although US military interventions that politicians justify on democratic grounds are usually motivated by other interests as well*⁶³.

Ekonomiska sanktioner mot aktörer, med anledning av brott mot demokrati och mänskliga rättigheter har införts mot t.ex. Vitryssland, Burma och Zimbabwe.^{64 65}

USA:s handlingar under 2001-2007 kan lite grovhugget delas upp i två grupper:

1. Om den odemokratiska regimen i sig självt, inte ses som ett hot mot ”amerikanska intressen” (t.ex. affärsintressen eller hotar amerikanska medborgare), om regimen kontrollerar en kraftfull militär (kanske även kärnvapen eller andra massförstörelsevapen), om regimen kontrollerar strategiska naturresurser (som olja) eller har en geografisk viktig placering på världskartan är det högst troligt att USA inte kommer att använda sig av `hard power`. De kommer snarare att försöka ha goda relationer med denna regim och sköta protester mot avsaknaden av demokrati och mänskliga rättigheter genom diplomatiska kanaler och `soft power`. Ett exempel som passar in här är USA:s förhållande till Saudiarabien.⁶⁶

2. Ett annat fall, vore om den odemokratiska regimen anses vara ett hot mot ”amerikanska intressen”(se ovan), inte har någon kraftfull militär, inte besitter några naturresurser av något större intresse och inte heller är geo- strategiskt viktigt är det betydligt större chans att de använder sig av `hard power`. Med största sannolikhet används då ekonomiska incitament som betalningar av olika slag eller sanktioner. Endast under extrema omständigheter används militär för att t.ex avsätta en diktator eller installera alternativ återinstallera en demokratiskt vald regering. Men som tidigare nämnts så tenderar en militär intervention att ha andra intressen också.⁶⁷

---

⁶³ Carothers 2003:5

⁶⁴ <http://www.ustras.gov/offices/enforcement/ofac/programs/index.shtml>

⁶⁵ Det bör betonas att betydligt fler stater och aktörer har drabbats av ekonomiska sanktioner från USA under 2001-2007. Flertalet är dock på grund av ”terrorism”, något som inte att behandlas i denna uppsats.

⁶⁶ Carothers 2003:5 & 2003:45

⁶⁷ Carothers 2003:6

8.2 Analys

Av det material som funnits att tillgå, så säger merparten något i stil med ”det beror på” som svar på den frågan. Den amerikanska regeringen handlande för att främja demokrati och mänskliga rättigheter kan lite grovhugget delas upp i två grupper.

1.

USA använder sig högst troligen av ´soft power´, försöker ha goda relationer med staten ifråga och försöka sköta protester mot avsaknaden av demokrati och mänskliga rättigheter genom diplomati:

Om den stat som står i fokus, bedriver en politik som inte går emot USA:s egen politik, eller om staten har en kraftfull militär (eller t.ex. kärnvapen), eller om staten kontrollerar strategiskt viktiga naturresurser eller har en geografisk viktig position.

2.

USA använder sig med större sannolikhet av ´hard power´ gentemot en stat om:

Staten ifråga anses vara ett hot mot ”amerikanska intressen”, om den är militärt svagt, om den inte besitter några strategiskt viktiga naturresurser och inte heller har en något geo- strategiskt viktigt.

Främst används då olika typer av ekonomiska incitament, som betalningar av olika slag eller sanktioner. Endast i extrema fall verkar militärt våld användas. Men som nämns i avsnitt 7.2 tenderar militära interventioner att ha andra intressen också.

8.3 Exempelfall: USA, Saudiarabien och Zimbabwe

För att tydliggöra hur olika USA kan gå tillväga för att främja demokrati och mänskliga rättigheter följer här två exempelfall, där USA under den nuvarande administrationen utan tvivel har bemött dessa två staters brist på demokrati och mänskliga rättigheter på helt olika sätt trots att de enligt Freedom House ranking av hur demokratiska världens stater är, båda innehar en placering med betyget *not free*.⁶⁸

8.4 Saudiarabien och USA

*Amerika ist dessen Protektor - seit jenem Junitag des Jahres 1932, als das US-Unternehmen Arabian Standard Oil Company (später: Aramco) zum ersten Mal bei Dharan auf Öl stieß*⁶⁹.

Saudiarabien är enligt Freedom House ett av världens mest odemokratiska länder⁷⁰ där Sharia, den gudomliga lagen inom Islam står i centrum för det samhälliga livet. Det finns inga politiska partier, inga allmänna val eller oberoende press och rättsväsende.

*Es gibt keine politischen Parteien, keine Wahlen, keine unabhängige Presse und Justiz. Ehebrecherinnen können noch immer gesteinigt werden, Drogenhändler und Schwerverbrecher verlieren den Kopf unterm Krummschwert, Diebe die Hand.*⁷¹

Ingen annan stat står heller för mer bidrag till extrema tolkningar av Islam än Saudiarabien, miljarder dollar har skickats till Tjetjenien, Bosnien, Afghanistan och Pakistan för att användas för missionering och väpnade konflikter.

Trots detta har USA allt sedan 1930- talets början haft goda relationer med landet. I utbyte mot saudisk olja skyddar USA sauderna militärt.⁷² Inom dagens amerikanska administration har president Bush samt hans far, Bush d.ä. goda handelsförbindelser med sauderna genom försvarsindustrin och företaget Carlyle Corporation.

---

⁶⁸ <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=366&year=2007>

⁶⁹ http://www.zeit.de/2001/44/Das_ohrenbetaeubende_Schweigen_aus_Riad (sv. USA är landets beskyddare allt sedan den junidag 1932 då det amerikanska företaget Aramco hittade olja i Dharan.)

⁷⁰ <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=366&year=2007>

⁷¹ http://www.zeit.de/2001/47/Die_Saud-Connection?page=7 (sv. Det finns inga politiska partier, inga allmänna val, ingen pressfrihet och inget oberoende rättsväsende. Kvinnor som är otrogna kan fortfarande bli stenade, knarkhandlare och andra grova brottslingar halshuggs och tjuvar förlorar handen.)

⁷² http://www.zeit.de/2001/47/Die_Saud-Connection?page=2

Den amerikanska armén tränar även saudiska militärer.⁷³ I USA:s senaste *National Security Strategy* från 2006 beskrivs Saudiarabiens reformer mot ett mer demokratiskt statskick i positiva ordalag.⁷⁴

Detta står i skarp kontrast vad som skrivs om t.ex. Iran som på ett flertal ställen beskylls för ett flertal brott. Detta trots att de båda staterna, i *Freedom House* undersökning om hur demokratiska världens stater är, hamnar på en bottenplacering med betyget not free.⁷⁵

USA:s utrikesdepartement skriver i en rapport från 2005, om hur situationen för de mänskliga rättigheterna i landet ser ut, att mänskliga rättigheter inte förrän nyligen kommit upp på agendan i den inhemska politiken. Den beskriver även otaliga fall där den saudiska staten brutit mot demokrati och mänskliga rättigheter, både enskilda i enskilda fall och i allmänhet. Rapporten berättar också att vissa framsteg har gjorts inom området.⁷⁶

8.5 Zimbabwe och USA

I Mars 2003 införde USA sanktionsåtgärder mot *specifically identified individuals and entities in Zimbabwe*. Dessa utvidgades 2005 till att även gälla familjemedlemmar och andra närstående till de som står med på sanktionslistan.⁷⁷ Bakgrunden till införandet av dessa sanktioner står att finna i den, sedan år 2000, allt mer uppmärksammade auktoritära beteendet i den Zimbabwiska regeringens handlande under ledning av Presidenten Robert Mugabe. Enligt det amerikanska utrikesdepartementet pågår det omfattande förbrytelser mot de mänskliga rättigheterna i Zimbabwe. Det rör sig om t.ex. kidnappningar, politiska mord, misshandel och tortyr.⁷⁸

President Mugabe har allt sedan 1980 varit den ledande politikern i landet, först som premiärminister och sedan 1987 President.

Med början år 2000 ockuperade krigsveteraner och arbetslösa ungdomar, ofta genom våldsanvändning, stora farmar som ägdes av den vita minoriteten i landet.

---

⁷³ <http://www.amnestyusa.org/Military-Training-and-Human-Rights/The-Training-Schools/page.do?id=1101476&n1=3&n2=24&n3=147>

⁷⁴ National Security Strategy of the United States of America 2006:7

⁷⁵ <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&country=7265&year=2007>

⁷⁶ <http://www.state.gov/p/nea/ci/80172.htm>

⁷⁷ <http://www.treas.gov/offices/enforcement/ofac/programs/zimbabwe/zimb.pdf>

⁷⁸ <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2007/100512.htm>

Detta ledde till att en kronisk livsmedelsbrist uppstod och som även skadade ekonomin svårt.⁷⁹ Detta följdes av vad ett presidentval 2002 där Mugabe blev återvald men som dock allmänt ses som ett val präglad av utbrett valfusk.

I parlamentsvalen 2003 och 2005 lyckades Mugabe och hans parti Zanu- PF⁸⁰ vinna men även dessa val präglades av valfusk, våld, hot om våld och förtryck av media.⁸¹

Den amerikanska regeringen har flertalet gånger under de senaste åren uttalat sig i kraftfulla ordalag gentemot enligt dem de bristande mänskliga rättigheterna i landet. Ett exempel är i Mars 2007, då den ledande oppositionelle politikern i Zimbabwe Morgan Tsvangirai, blev misshandlad av den Zimbabwiska polisen. En film visandes den svårt misshandlade Tsvangirai kunde ses över hela världen. Denna händelse fördömdes kraftfullt av den amerikanska utrikesministern Condoleezza Rice; *the world community again has been shown that the regime of Robert Mugabe is ruthless and repressive and creates only suffering for the people of Zimbabwe*⁸²

8.6 Analys; USA, Saudiarabien och Zimbabwe

Trots att Saudiarabien anses vara en av världens mest odemokratiska och ofria stater har USA goda relationer med landet. Det finns många exempel på dessa goda relationer:

USA och Saudiarabien har haft goda relationer allt sedan 1930-talet, då den första oljan började utvinnas i landet. I utbyte mot olja skyddar USA landet militärt.

Den amerikanska armén tränar saudiska militärstudenter inom olika typer av krigsföring.

Inom dagens amerikanska administration har presidenten(och hans far) goda affärsförbindelser med sauderna.

I den senaste rapporten från det amerikanska utrikesdepartementet om situationen för de mänskliga rättigheterna i landet beskrivs situationen i övervägande negativa ordalag men de små förbättringar som gjorts lyfts fram.

USA bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter gentemot Saudiarabien kännetecknas sannerligen inte av någon 'hard power', tvärtom så går amerikanerna varsamt fram när kritik

---

⁷⁹ www.ne.se och

http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?action=conflict_search&l=1&t=1&c_country=119

⁸⁰ Förkortning för Zimbabwe African National Union - Patriotic Front

⁸¹ http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?action=conflict_search&l=1&t=1&c_country=119

⁸² <http://www.guardian.co.uk/world/2007/mar/14/zimbabwe.topstories3>

yttras. Relationen med världens största oljeproducent är helt enkelt för viktig för att demokrati och mänskliga rättigheter skall komma i mellan. Det är i stället `soft power´ som används för att bistå en demokratisk utveckling i landet. Amerikansk kultur och diplomati står i centrum.

I fallet Zimbabwe ser situationen helt annorlunda ut. Mot Zimbabwe infördes ekonomiska sanktioner 2003 till följd av de allt mer auktoritära beteendet av den zimbabwiska staten, ledd av den sedan 1980 ledande politikern i landet, president Robert Mugabe. Sanktionerna utökades två år senare och riktar sig mot ledande zimbabwier och deras släktingar och vänner.

Allt sedan år 2000 då krigsveteraner och arbetslösa ungdomar, kontrollerade av regeringen, ockuperade de allra flesta av de stora plantagerna i landet, något som skadade ekonomin svårt och gav upphov till en svår livsmedelsbrist har Zimbabwe ansetts som en internationell paria. De allmänna val som hållits under 2000-talet har inte ansetts vara fria, utan befläckade av valfusk, hot och förtryck av media.

Under de senaste åren har USA ett flertal gånger uttalat kraftfull kritik mot landet.

Zimbabwe besitter varken några viktiga naturresurser och landet har inte heller någon strategisk position på världskartan. Därför kan USA inta en hård position gentemot den zimbabwiska regeringen.

USA:s bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter gentemot Zimbabwe kännetecknas huvudsakligen av `hard power´. De ekonomiska sanktioner som införts mot landet är det tydligaste exemplet på detta.

8.7 Kännetecknas EU:s bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter huvudsakligen av `hard eller soft power´?

Tvärtemot USA, som enligt litteraturen verkar förknippas med egenintresse och cyniska maktspel på den internationella arenan kan ingen riktigt enhetlig bild skönjas för EU:s del, utan åsikterna spretar isär. John McCormick beskriver EU som en utpräglad `soft power´ makt. Han hävdar att denna typ av makt är utmärkande för EU.⁸³ McCormick hävdar att EU är en supermakt i paritet med USA på alla fronter utom den militära. EU behöver enligt honom inte någon militär kapacitet, liksom en stat, med enhetlig befälsstruktur o dylikt, för att vara en supermakt.

---

⁸³ McCormick 2007:167

Robert Kagan beskriver även han de stora skillnaderna mellan de båda aktörerna men går ett steg längre än McCormick och hävdar att detta inte är något nytt fenomen.⁸⁴ USA är helt enkelt den enda supermakten och behöver inte ta hänsyn till omvärlden i sin politik.

Adrian Hyde-Price skriver att EU:s utrikespolitik är kontrollerad av unionens stora medlemsstater som Frankrike och Tyskland, och att den i stort följer deras nationella intressen. Han skriver att EU endast kan intervensera i stater där stormakterna inte har några betydelsefulla strategiska intressen (som t.ex. i delar av Afrika.)

Andra forskare som Hazel Smith och Karen E. Smith gör liknande bedömningar som Hyde-Price och beskriver EU som en aktör med klara officiella mål vad gäller t.ex. demokrati och mänskliga rättigheter, men som likt USA är väldigt inkonsekventa i sitt genomförande. Även enligt dem får demokrati och mänskliga rättigheter, ofta stå tillbaka för andra intressen som europeisk efterfrågan på speciella råvaror;

*Economic security priorities – particularly in respect of the stability of oil supplies – lie behind the continued efforts to maintain close relationships with states where there is grave concern about human rights violations – such as Saudi Arabia and Algeria.*⁸⁵

Om 'hard power' används är det företrädesvis ekonomiska incitament som brukas. Allt som oftast är det då, med Karen E. Smiths ord; *Poor marginal states (often in Africa) of little importance to the EU or one of its member states*, som drabbas av t.ex. ekonomiska sanktioner från EU. I skrivande stund är de flesta stater som EU har sanktioner mot, afrikanska.⁸⁶ I och med denna inkonsekvens från EU:s sida frågar sig Karen E. Smith om det verkligen är så att demokratiframjande och mänskliga rättigheter verkligen är ett genuint intresse från EU:s sida.⁸⁷ Andra fall där det på ett tydligt sätt visas att EU är inkonsekventa i sitt handlande är de båda centralasiatiska republikerna Uzbekistan och Kazakstan. Bägge dessa stater har en minst sagt tveksam historia inom området demokrati och mänskliga rättigheter.⁸⁸

I det förstnämnda fallet vill EU:s utrikesministrar ta bort sanktionerna mot landets ledarskap med motiveringen att de har förbättrat sitt handlande i frågor som gäller demokrati och mänskliga rättigheter.

---

⁸⁴ Det har helt enkelt varit på detta viset sedan USA tog över de europeiska makternas stormaktsposition i och med 2:a världskrigets slut.

⁸⁵ H Smith 2002:270

⁸⁶ http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions

⁸⁷ Karen E. Smith 2001:193

⁸⁸ <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=363&year=2007>

Fristående organisationer som arbetar med sådana här frågor i landet hävdar dock att utvecklingen gått åt motsatt håll. Särskilt Tyskland har lobbat hårt för att sanktionerna skall reduceras. Det hela handlar dock inte om förbättrade mänskliga rättigheter utan att Tyskland och andra NATO-länder behöver landet som militärbas för att förse NATO-trupperna under den pågående insatsen i dess grannland Afghanistan.⁸⁹

I Kazakstans fall har landet blivit utsatt till ordförande i OSSE under 2010.⁹⁰ Denna organisation sätter storvikt vid mänskliga rättigheter. Kazakstan är som ovan beskrivits, ett minst sagt tveksamt val ur en demokrati- och mänskliga rättigheter -synpunkt. Med denna utnämning vill EU sätta press på landet att förbättra sig inom ovanstående områden. EU talar även om, att om Kazakstan inte fått ordförandeskapet 2010 så hade deras utrikespolitik riktat in sig mot Kina i stället och därmed hade Europeiska företag fått svårare att komma åt landets stora energiresurser med tillhörande lukrativa affärskontrakt.⁹¹

8.8 Analys

Tvärtemot vad gäller USA så kan det inte skönjas någon lika klar bild vad gäller EU:s bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter. Resultaten spretar isär. På ett par punkter (se nedan) verkar dock en majoritet av forskarna vara eniga.

EU beskrivs av många forskare som en aktör med klara och tydliga mål vad gäller främjande av demokrati och mänskliga rättigheter men likt USA så är man inkonsekventa i sitt genomförande. Demokrati och mänskliga rättigheter får ofta stå tillbaka för andra intressen - ekonomiska eller efterfrågan på särskilt viktiga råvaror.

EU verkar med större sannolikhet välja att använda sig av 'hard power' mot stater som antingen har liten betydelse för en eller flera medlemsstater och eller mot stater som anses "oviktiga". Ofta tenderar dessa stater att ligga i Afrika. Den 'hard power' som då används är av uteslutande ekonomisk karaktär (olika typer av sanktioner).

EU verkar även i större utsträckning avstå från åtgärder mot en stat som brister i demokrati och mänskliga rättigheter om staten i fråga besitter viktiga naturresurser såsom olja och gas. Här försöker EU upprätthålla goda förbindelser för att på så sätt kunna påpeka statens ifråga brist på demokrati och mänskliga rättigheter genom 'soft power'- diplomati och kultur.

---

⁸⁹ Dempsey i International Herald Tribune 13/12 2007

⁹⁰ Förkortning för Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa

⁹¹ Dempsey i International Herald Tribune 13/12 2007

8.9 Exempelfall: EU, Burma och Ryssland

För att tydligt visa hur inkonsekvent EU kan vara i sin vilja att främja demokrati och mänskliga rättigheter har jag valt att använda mig av två tydliga exempel.

Enligt Freedom House så befinner sig både Burma eller Myanmar som det officiellt heter⁹² och Ryssland i den grupp av stater som får beteckningen *not free*. Burma sedan Freedom House började sin ranking 2002 och Ryssland från 2005 års ranking, då landet sjönk från att ha varit vad de kallar *partly free* innan.⁹³

8.10 EU och Burma

Burma styrs sedan 1962 av en militärjunta och räknades 2007 som en av de mest repressiva staterna i världen.⁹⁴ 1988 slogs massiva studentdemonstrationer ned av juntan och så många som 3000 människor dog. En viss demokratisk öppning skedde 1990 då allmänna val hölls. Juntan blev då grundligt besegrad av partiet NLD⁹⁵ under ledning av Aung San Suu Kyi, sedermera Nobelpristagare 1991. Förlusten accepterades inte av juntan utan Suu Kyi sattes i husarrest och all opposition undertrycktes.⁹⁶ Efter en viss lättning av förtrycket 2002 hårdnade förtrycket återigen året efter. NLD och andra partier förtrycks regelbundet av juntan och yttrande-, medie- och organisationsfrihet är icke-existerande.⁹⁷

Burma är enligt EU; *a combination of deep-rooted problems of low social capital, a weak middle class and frail civilian institutions under military rule.*⁹⁸

EU har allt sedan 1990 ett vapenembargo mot Burma. Detta embargo har under årens lopp adderats med sanktioner, främst ekonomiska.⁹⁹

---

⁹² Landet kommer i denna uppsats av bekvämlighetsskäl och enligt svensk praxis endast benämnas Burma.

⁹³ www.freedomhouse.org

⁹⁴ [http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=366 & year=2007](http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=366&year=2007)

⁹⁵ National League for Democracy

⁹⁶ www.freedomhouse.org och Priks 2006:3

⁹⁷ www.freedomhouse.org och Priks 2006:3

⁹⁸ http://ec.europa.eu/external_relations/myanmar/intro/index.htm

⁹⁹ http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions/measure.htm#Myanmar

8.11 EU och Ryssland

*The EU's main objective is to engage with Russia to build a genuine strategic partnership, founded on common interests and shared values to which both sides are committed in the relevant international organisations such as the UN, Council of Europe, and OSCE, as well as with each other in the bilateral Partnership and Cooperation Agreement. These interests and values include in particular democracy, human rights, the rule of law, and market economy principles.*¹⁰⁰

Den 31 december 1999 efterträdde Vladimir Putin, som då var Premiärminister, Boris Jeltsin (han avgick i förtid) som president i den ryska federationen(Ryssland). Efter att ha vunnit Presidentvalet i mars 2000 började Putin konsolidera sin maktställning genom; *reducing the influence of the legislature, regional leaders, the business community, and the news media, while strengthening the FSB.*¹⁰¹¹⁰²

I det ryska parlamentsvalet 2003 vann det av Presidenten kontrollerade partiet Enade Ryssland en majoritet av parlamentets platser med 306 av 450 möjliga mandat Massmedia tenderade att ägna Putin och hans parti oproportionellt mycket sändningstid och sidutrymme. Detta upprepades i Putins andra presidentval, i mars 2004 som han vann med 71,4 procent av de 64,3 procent som röstade.¹⁰³

Trenden av ökat statlig kontroll fortsatte efter 2004 och människorättsgrupper som Human rights watch beskriver hur yttrandefrihet, mötesfrihet och andra s.k. grundläggande friheter allt mer inskränks.¹⁰⁴ Det ryska parlamentet(duman) beskrivs av *Freedom House* som *a rubber stamp for Kremlin decisions*¹⁰⁵

EU ser Ryssland som en viktigt partner i områden som internationell säkerhet, handel och energi. Till exempel står Ryssland för 25 procent av EU:s gas och oljebehov.¹⁰⁶

I det av EU- kommissionen 2004 utgivna dokumentet *The European Union and Russia: Close Neighbours, Global Players, Strategic Partners* understryks vikten av demokrati och mänskliga rättigheter och hur EU har en dialog med Ryssland om ämnet i fråga.

---

¹⁰⁰ http://ec.europa.eu/external_relations/russia/intro/index.htm

¹⁰¹ Federal Security Service of the Russian Federation

¹⁰² <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=363&year=2007>

¹⁰³ <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=363&year=2007>

¹⁰⁴ www.hrw.org

¹⁰⁵ <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=363&year=2007>

¹⁰⁶ http://ec.europa.eu/news/energy/071016_1_sv.htm

I dokumentet uttrycks det från EU:s sida även viss oro utvecklingen av demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland.¹⁰⁷ Tvärtemot vad EU beskriver, så har frågan om mänskliga rättigheter enligt Human rights watch ingen central plats på agendan i möten mellan EU och Ryssland. Oenighet bland EU:s medlemstater hindrade även en starkare fokusering på mänskliga rättigheter i det nya partnerskap och samarbetsavtalet som nu håller på att förhandlas fram mellan de båda aktörerna.¹⁰⁸

8.12 Analys: EU, Burma och Ryssland

Burma har allt sedan 1962 styrts av en militärjunta. Demokratiska val hölls 1990 och oppositionspartiet NLD segrade. Detta resultat accepterades inte av militären som satte NLD:s ledare, Nobelpristagaren Aung San Suu Kyi i husarrest och undertryckte all oppositionen. Burma räknades 2007 som en av världens mest repressiva stater.

EU har allt sedan 1990 ett vapenembargo mot Burma. Detta embargo har under årens lopp adderats med andra typer av sanktioner, främst av ekonomisk typ.

EU:s bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter gentemot Burma kännetecknas huvudsakligen av 'hard power'. Användandet av 'hard power' är möjligt eftersom landet ligger så pass långt borta från Europa och för att ingen av de större medlemsstaterna längre har några större intressen där. Därtill pågår det ingen ekonomisk aktivitet av betydelse mellan de båda aktörerna vilket gör att EU kan upprätthålla sanktioner mot landet utan riska att förlora europeiska jobb eller att EU:s ekonomi skulle skadas.

EU och Ryssland har ett nära samarbete, främst inom energiområdet där Ryssland står för 25 procent av EU:s gas- och oljebehov.

Sedan den Vladimir Putin kom till makten i och med Boris Jeltsins avgång den 31 december 1999 har situationen för de mänskliga rättigheterna avsevärt försämrats i Ryssland. Grundläggande fri- och rättigheter såsom meddelande, församlings- och yttrandefrihet har kraftigt inskränkts. Därtill har den politiska makten knutits närmare presidentämbetet. Officiellt betonar EU vikten av demokrati och mänskliga rättigheter med Ryssland. Frågan är hur central detta tema är på möten mellan de båda aktörerna.

---

¹⁰⁷ http://ec.europa.eu/external_relations/library/publications/russia_brochure07_en.pdf

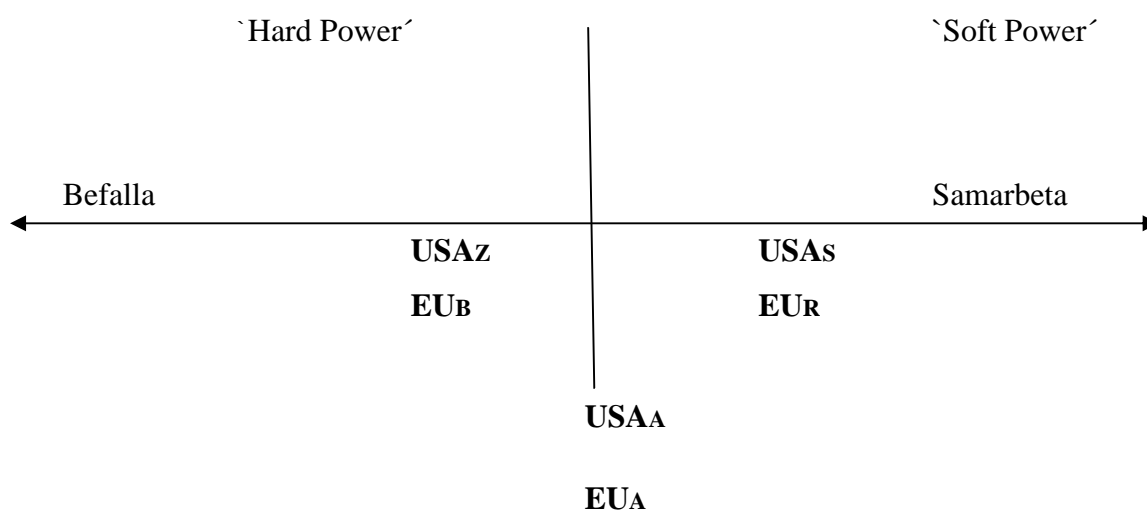
¹⁰⁸ www.hrw.org och http://ec.europa.eu/external_relations/russia

EU:s bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter gentemot Ryssland kännetecknas av 'soft power'. Genom avtal, diplomati och sin ekonomiska betydelse (en slags kulturell makt) försöker EU knyta Ryssland till sig och på detta vis bistå med förbättringar inom demokrati och mänskliga rättigheter.

8.13 Tabell

För att på ett tydligt sätt tydliggöra svaren på uppsatsens frågeställningar och sätt in svaren i ett teoretiskt sammanhang har jag valt att redovisa mina slutsatser i **fet stil** i nedanstående tabell.

Tabell 8.1

8.14 Teckenförklaring – tabell 8.1

USAa= USA i allmänhet

USAz= USA och Zimbabwe

USAs= USA och Saudiarabien

EUa= EU i allmänhet

EUb= EU och Burma

EUR= EU och Ryssland

9. Slutsatser

Syftet med denna uppsats var att jämföra hur två av världens mäktigaste internationella aktörer USA och EU vill främja demokrati och mänskliga rättigheter utifrån `hard eller soft power`. Så, vad blev slutsatsen då? Vad får vi för våra skattepengar?(frågan ställdes ju, som den minnesgode kanske minns i introduktionen) Ja, utan att sträcka undersökningsresultatet för långt, så kan USA och EU inte betyda *evil versus good* i världspolitiken i alla fall. Enligt undersökningens resultat agerar de nästan likadant. Den officiella retoriken talar mycket om vikten av demokrati och mänskliga rättigheter men när de dessa värden ställs mot andra, ekonomiska värden som t.ex. naturresurser eller handelsförbindelser och denna aktör ”kan sätta emot”, så har demokrati och mänskliga rättigheter en tendens att hamna i andra klass. Då är både USA och EU betydligt mer villiga att använda sig av `soft power` mot den aktör det gäller. I fall med aktörer, som inte besitter naturresurser och samtidigt inte befinner sig i världspolitiken centrum, har USA och EU betydligt lättare att använda sig av `hard power`. Den följdfråga som kommer upp i författarens huvud efter färdigställandet av denna uppsats är; varför det verkar finnas en sådan skillnad mellan den officiella retoriken och verkligheten hos USA och EU? För att vidare fördjupa sig i den frågan vore det i framtida studier intressant att jämföra olika centrala strategidokument¹⁰⁹ hos de båda aktörerna med deras ageranden gentemot t.ex. världens 10-20 mest odemokratiska stater.¹¹⁰

Det går enligt resultatet av denna undersökning inte att i generella termer uttala sig om, om EU och USA huvudsakligen använder sig av `hard eller soft power` för att bistå andra aktörer vad gäller främjande av demokrati och mänskliga rättigheter. Det gör det däremot i uppsatsens exempelfall. USA använder sig inte av `hard power` gentemot Saudiarabien utan `soft power`. Mot Zimbabwe är det tvärtom, här använder sig USA av `hard power`. I EU:s fall så har de gentemot Ryssland ett `soft power` - beteende medan de mot Burma använder sig `hard power`.

---

¹⁰⁹ t.ex. USA:s national security strategy

¹¹⁰ Man skulle t.ex. kunna använda sig av *freedom House* ranking.

10. Referenser

10.1 Tryckta källor

Bryman, Alan (2002), "Samhällsvetenskapliga metoder", Malmö: Liber

Callahan, Patrick (2004) "Logics of American Foreign Policy Theories of America's World Role", New York: Pearson Longman

Carothers, Thomas (2003) "Aiding Democracy Abroad- The Learning Curve", Washington: Brookings

Casserlöv, Emma & Perna, Emilia (2005) "Soft and Hard Power? – A comparison of the EU and the US Foreign Policy Actions", Lund University: Lund

Chandler, David & Heins, Volker (red.) (2007) "Rethinking Ethical Foreign Policy- Pitfalls, possibilities and paradoxes", Oxon: Routledge

Cox, Michael (2005) "Empire by denial: the strange case of the United States" *International Affairs* 81:1 (2005) pp. 15-30.

Dempsey, Judy (2007) *International Herald Tribune* 071213

Dunne, Tim & Schmidt, and C. Brian (2005) Realism i Bayliss, John & Smith, Steve "The *Globalization of world politics – an introduction to international relations*", Oxford: Oxford University Press

Esaiasson, Peter mfl (2007) "Metodpraktikan - konsten att studera samhälle, individ och marknad" Vällingby: Nordstedts Juridik

"Ett säkert Europa i en bättre värld - En Europeisk säkerhetsstrategi" Bryssel 12 december 2003

Haaland Matlary, Janne (2004) "Human Rights" i Carlsnaes, Walter, Sjursen, Helene & White, Brian (red.) "*Contemporary European Foreign Policy*", Sage: London

Hill, Christopher & Smith, Michael (red.) (2005) "International Relations and the European Union", Oxford University Press: Oxford

Ilgen L, Thomas (red.) (2006) "Hard Power, Soft Power and the Future of transatlantic Relations", Ashgate: Aldershot

Kagan, Robert (2003) " Om Paradiset och Makten - USA och Europa i den nya världsordningen", Bokförlaget DN: Falun

Layne, Christopher" From preponderance to offshore balancing: America's future grand strategy" i Brown, Côté Jr, Lynn – Jones & Miller (2000) (red) "*America's strategic choices*" Cambridge, MA: MIT University Press

Lieven, Anatol & Hulsman, John (2006)" Ethical Realism- A vision for America's role in the world", Pantheon Books: New York

Lundgren, Åsa (1998) " Europeisk identitetspolitik: EU:s demokratibistånd till Polen och Turkiet", Acta Universitatis Upsaliensis : Uppsala

Mearsheimer, J. John (1994-1995) " The false promise of international institutions" International Security, vol. 19, no. 3: 5-49.

Mearsheimer, J. John (2001) "The tragedy of great power politics", New York: Norton

McCormick, John (2007) "The European Superpower", Palgrave Macmillan: New York

Nye S. Jr, Joseph (2004) "Soft Power- The means to success in world politics", Public Affairs: New York

Price- Hyde, Adrian (2006) "'Normative' power Europe: a realist critique", Journal of European Public Policy 13:2 March 2006:217-234

Priks, Marie (2006) " Omvärlden och Burma – En fallstudie av mänskliga rättigheter i EU:s och USA:s utrikespolitik", Södertörns Högskola

Rothzén, Maria (2007) "Republicans in the White House- Hard Times for Soft Power? – En teoriprovande studie om skillnaderna i soft power mellan demokratiska och republikanska administrationer", Lunds Universitet: Lund

Smith, Hazel (2002)" European Union Foreign Policy- What it is and what it does", Pluto Press: London

Smith E, Karen & Light, Margot (2001) "Ethics and Foreign Policy" Cambridge University Press: Cambridge

Smith E, Karen (2003) "European Union Foreign Policy in a Changing World" Polity Press: Cambridge

"The National Security Strategy of the United States Of America" (2006)

10.2 Internetkällor

Amnesty International USA 2008

<http://www.amnestyusa.org/Military-Training-and-Human-Rights/The-Training-Schools/page.do?id=1101476&n1=3&n2=24&n3=147> Hämtat 2008-05-08

Amerikanska finansdepartementet 2007

<http://www.ustreas.gov/offices/enforcement/ofac/programs/index.shtml> Hämtat 2008-05-08

Amerikanska finansdepartementet 2005

<http://www.treas.gov/offices/enforcement/ofac/programs/zimbabwe/zimb.pdf>

Hämtat 2008-05-08

Amerikanska Utrikesdepartementet 2006

<http://www.state.gov/p/nea/ci/80172.htm> Hämtat 2008-05-08

Amerikanska Utrikesdepartementet 2008

<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2007/100512.htm> Hämtat 2008-05-08

EU- Kommissionen 2006

http://ec.europa.eu/external_relations/russia/intro/index.htm Hämtat 2008-05-08

EU- Kommissionen 2008

http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions Hämtat 2008-05-08

EU- Kommissionen 2008

http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions/measures.htm#Myanmar

Hämtat 2008- 05-08

EU- Kommissionen 2008

http://ec.europa.eu/external_relations/myanmar/intro/index.htm Hämtat 2008-05-08

EU- Kommissionen 2007

http://ec.europa.eu/external_relations/human_rights/eu_election_ass_observ/index.htm

Hämtat 2008- 05-08

EU- Kommissionen 2007

http://ec.europa.eu/news/energy/071016_1_sv.htm Hämtat 2008-05-08

EU- Kommissionen 2007

http://ec.europa.eu/external_relations/library/publications/russia_brochure07_en.pdf

Hämtat 2008-05-08

EU:s delegation i USA 2006

<http://www.eurunion.org/News/eunewsletters/EUFocus/2006/EUFocus-HumanRts.pdf>

Hämtat 2008-05-08

Joffe, Josef i die Zeit 2001:44 ” Das ohrenbetäubende Schweigen aus Riad“

http://www.zeit.de/2001/44/Das_ohrenbetaeubende_Schweigen_aus_Riad Hämtat2008-05-08

Freedom House 2007

<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&country=7265&year=2007>

Hämtat 2008-05-08

Freedom House 2007

<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=363&year=2007> Hämtat 2008-05-08

Freedom House 2007

<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=366&year=2007> Hämtat 2008-05-08

Grimmet F. Richard 2004, ”Instances of use of United States armed forces abroad 1798-2004”

<http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/crs/rl30172.htm> Hämtat 2008-05-08

Human Rights Watch 2008

www.hrw.org

International Crisis Group 2008

http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?action=conflict_search&l=1&t=1&c_country=11
9 Hämtat 2008-05-08

Joffe, Josef, Hoover Institution No. 3:2006 “The perils of soft power”

<http://www.hoover.org/publications/digest/4634921.html> Hämtat 2008-05-08

Meldrum, Andrew i the Guardian 2007-03-14

<http://www.guardian.co.uk/world/2007/mar/14/zimbabwe.topstories3> Hämtat 2008-05-08

Nationalencyklopedins internetjänst 2008

www.ne.se

Schmidt- Heuer, Christian i die Zeit 2001:47 ” Die Saud-Connection”

http://www.zeit.de/2001/47/Die_Saud-Connection Hämtat 2008-05-08